

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ: РОЗВИТОК ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ ТА ЗА РУБЕЖЕМ

МАТЕРІАЛИ
ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Ужгород, 21 вересня 2012 року)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ США

Стойка О.Я.
м. Ужгород

У даній статті аналізується зарубіжний досвід (США) діяльності психологічної служби в системі вищої освіти.

Ключові слова: соціально-психологічна служба, діяльність, вищі навчальні заклади в США.

Впродовж останніх років в Україні погравилася робота з реформування системи вищої освіти, зокрема відбувається процес створення психологічної служби у вищих навчальних закладах. Оскільки психологічна служба покликана вирішувати актуальні соціально-психологічні проблеми, очевидно, її назва мала б бути соціально-психологічна служба ВНЗ, тим більше, що діяльність психологічної служби забезпечується не тільки психологами, але й соціальними педагогами, соціальними працівниками, які мають відповідну вищу освіту. Фактично, психологічна служба у системі вищої освіти України робить тільки перші кроки і багато питань щодо її діяльності вимагають подальшого обговорення і вирішення, а також ґрунтовних наукових досліджень. Водночас, підкреслимо, що соціально-психологічна служба давно існує у вищих навчальних закладах багатьох країн Європи і США. Отже, вивчення і узагальнення зарубіжного досвіду вважається нам доцільним. Коротко проаналізуємо деякі аспекти діяльності соціально-психологічної служби у вищій школі США.

На сьогоднішній день у кожному вищому навчальному закладі США є структурна одиниця, яка називається «Студентська Служба» (**Student Services**). Вона має свого декана (**Dean of Student Services**). Оскільки навчання для кожного студента здійснюється за індивідуальним планом, то ця служба є дуже важливою у житті студента. Від подачі документів на вступ і до виконання випускних формальностей - з усіма питаннями студенти звертаються до студентської служби. Хоч її структура та функції дещо різняться залежно від ВНЗ та бюджету, загалом вона може в себе включати:

- **student registration** (набір студентів, переведення та прийняття студентів з інших вузів, видання дипломів та виписок, планування випускної церемонії і т.д.);

- **financial aid** (фінансова допомога малозабезпеченим студентам – це оплата навчання, кошти на купівлю підручників, кошти на бензин, та кошти на догляд за дітьми поки батьки на заняттях);

- **disability services** (різноманітні послуги для студентів з обмеженими можливостями: перекладач для глухонімих, навчальні матеріали, виконані шрифтом для сліпих, запис підручників на аудіо, створення субтитрів для відеоматеріалів, нагляд за студентами, які здають письмові екзамени в індивідуальному порядку і т.д.);

- **career services** (допомога студентам, які ще не визначилися у виборі майбутньої професії, різні тести на виявлення нахилів та здібностей, проведення ви-

ставок, де роботодавці рекламують свої підприємства, проведення екскурсій та демонстрації з метою самореклами і т.д.);

- **veteran affairs** (працюють з військовими, котрі за законом отримують освіту на пільгових умовах);

- **student success center** (допомога тим, хто відстає у навчанні). Викладачі чи студенти-добровольці залучаються до надання допомоги неуспішним студентам;

- **international services** (допомога студентам, котрі приїхали на навчання в США з інших країн);

- **academic advising** (допомога студентам у складанні індивідуального плану навчання: коли, де, як, і на котрі курси треба записатися, що робити, якщо там вже немає вільних місць, якими ресурсами коледжу чи ВНЗ можна скористатися і т.п. У великих ВНЗ бувають спеціальні посади: **transfer advisor** – той, який працює із студентами, котрі щойно перевелися з іншого вузу, як правило, нижчого рівня акредитації, вже пройшли якісь курси, і тепер мають вирішити, до якої саме програми, тобто спеціальності, вони хочуть прикріпитися і що для цього потрібно. Далі з ними працюють **program advisors**. Слід відзначити, що часто й викладачі виконують цю роль. Для цього не потрібна спеціальна освіта);

- **counseling** (радники нерідко виконують ті ж самі функції, що й advisors, але крім того допомагають розв'язати різні соціальні і психологічні проблеми: брак мотивації, насилля в сім'ї, тривала хвороба, депресія, цілі в житті, як творчо використати свій час, і т.п. Вони мають вищу освіту зі спеціалізацією у психологічному консультуванні чи спорідненій спеціальності);

- **online student services** (новий тип послуг, який розвивається для тих, хто здобуває освіту переважно через інтернет, і покликаний дублювати всі ті послуги, які отримуються традиційними студентами).

Найчастіше працівники соціально-психологічної служби називаються радниками або консультантами. Аналіз наукової літератури [1; 2] свідчить, що коло їх обов'язків надзвичайно широке. Вони допомагають студенту правильно обрати майбутню спеціальність, зорієнтуватися в різних програмах, підготуватися до інтерв'ю, оформити пакет документів, включаючи резюме, забезпечують інформацію про кар'єрні можливості. Під час навчання радники виявляють труднощі у навчанні студента, надають індивідуальні консультації з метою їх подолання; надають допомогу студенту, який перебуває у кризовому стані, переживає стрес, депресію, включаючи направлення у реабілітаційні центри; працюють зі студентами з особливими потребами; виявляють умови проживання студентів і дають рекомендації щодо їх поліпшення; проводять спеціальні семінари, тренінги, спрямовані на стимуляцію особистісного зростання кожного студента, формування адекватної самооцінки, встановлення дружніх відносин з однокурсниками; інформують студентів випускних

курсів щодо ринку праці і можливостей працевлаштування, консультують студентів щодо відповідності їх кваліфікації вимогам роботодавців. Радники також беруть участь в організації і проведенні різних свят у ВНЗ (свято знань, свято випускника та ін.). Вони підтримують тісні контакти з керівництвом вищого навчального закладу, академнаставниками, викладачами,

представниками інших вищих шкіл та громадських організацій, беруть участь у прийомі на роботу нових співробітників і оцінці навчальних програм.

Отже, діяльність соціально-психологічної служби у вищих навчальних закладах США є дуже різносторонньою і, безперечно, заслуговує уваги і використання окремих форм роботи у вітчизняному освітньому просторі.

Література

1. Bok D. Universities and the Future of America. - Duke Universities Press, 1990. - 136 p.
2. Буренкова О.М. Педагогические условия эффективности обучения в высших учебных заведениях США / О.М.Буренкова. - Казань : Центр инновационных технологий, 2000. - 110 с.

В данной статье анализируется зарубежный (США) опыт деятельности психологической службы в системе высшего образования.

Ключевые слова: социально-психологическая служба, деятельность, высшие учебные заведения в США.

In this article the foreign experience (USA) of functioning of psychological services in higher educational establishments has been discussed.

Key words: social and psychological services, activities, institutions of higher education in the USA.